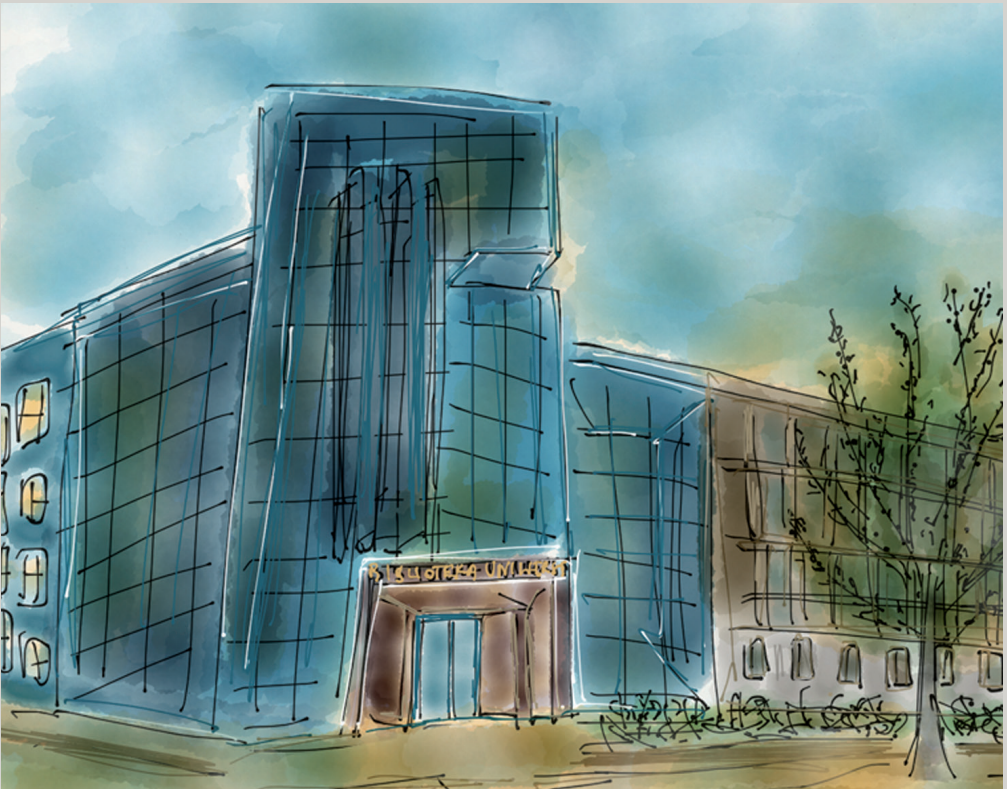

Od przeszłości do terażniejszości

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

1945–2015

Adam Łysakowski

Doktor habilitowany, kustosz dyplomowany, dyrektor BUŁ w latach 1946–1948. Urodził się 18 grudnia 1895 r. w Stanisławowie, zmarł 30 września 1952 r. w Warszawie.

W 1913 r. rozpoczął studia w zakresie filozofii oraz filologii polskiej i niemieckiej na Uniwersytecie im. Jana Kazimierza we Lwowie. Naukę przerwało powołanie do wojska w 1915 r., jednak z powodu odniesionych ran został zwolniony ze służby czynnej. Lata 1917–1926 poświęcił na kontynuację studiów na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i Uniwersytecie Wiedeńskim, do kręgu zainteresowań dołączając bibliografię i księgoznawstwo oraz psychologię. W 1926 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Uczucie jako podstawa oceny wartości*. W 1948 r. na Uniwersytecie Łódzkim Łysakowski wygłosił referat *Zasadnicze pojęcia klasyfikacji piśmiennictwa* kończący przewod habilitacyjny. Stopień ten został zatwierdzony przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki w 1951 r.

Równoległe ze studiami Łysakowski rozpoczął pracę zawodową w Bibliotece Dowództwa Okręgu VI Korpusu we Lwowie (1919). Od 1925 r. przeniósł się do Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego. W latach 1927–1928 kierował jednocześnie Biblioteką Synodu Ewangelicko-Reformowanego. Kolejne dwa lata pracował w Bibliotece Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. W 1930 r. wrócił do Wilna aby objąć stanowisko dyrektora, na którym pozostał do 1939 r. W czasie II wojny światowej przedostał się do Warszawy, gdzie pracował w Bibliotece Narodowej, a po Powstaniu Warszawskim brał udział w ratowaniu zbiorów. W 1945 r. był krótko kierownikiem Referatu Bibliotek Naukowych w Ministerstwie Oświaty. Lata 1946–1948 spędził w Łodzi, gdzie stworzył Państwowy Instytut Książki (PIK) oraz pełnił

---

* Mgr Katarzyna Mikołajczyk, Samodzielna Sekcja Wolnego Dostępu BUŁ.

funkcję dyrektora Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. W 1949 r. po likwidacji PIK powrócił do Warszawy, do Biblioteki Narodowej i pełnił funkcję dyrektora Instytutu Bibliograficznego.

Niezależnie od pracy w bibliotekach Łysakowski był również dydaktykiem i pracownikiem naukowym. W latach 1929–1931 wykładał podstawy bibliotekoznawstwa na Studium Pracy Społeczno-Oświatowej w Wolnej Wszechnicy Polskiej. W czasie wojny w Wilnie i Warszawie organizował tajne komplety i kursy bibliotekarskie. Od roku 1946 prowadził zajęcia w Zakładzie Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Łódzkim, a od 1951 r. – na Uniwersytecie Warszawskim. Był pomysłodawcą i redaktorem pierwszego podręcznika uniwersyteckiego *Bibliotekarstwo naukowe z uwzględnieniem dokumentacji naukowo-technicznej* (wydanego już po jego śmierci w 1956 r.).

Głównym obszarem zainteresowań Łysakowskiego była problematyka katalogów alfabetycznego i przedmiotowego. Na początku drogi zawodowej powierzono mu zadanie opracowania tematu katalogu przedmiotowego, który zaczynał pojawiać się w bibliotekach amerykańskich i niemieckich. Zaowocowało to stworzeniem podstaw teoretycznych i metodologicznych katalogowania przedmiotowego w Polsce. W 1928 r. wydał dzieło *Katalog przedmiotowy. Teoria*, w którym zawarł przegląd piśmiennictwa zagranicznego na ten temat. Drugą część materiałów metodycznych stanowiła instrukcja zawierająca praktyczne wskazówki do budowy katalogu, która została ukończona tuż przed wojną, a wydana pod tytułem *Katalog przedmiotowy. Podręcznik*, w 1946 r. Cykl miał kończyć słownik haseł przedmiotowych, jednak pomimo wielu lat pracy nad nim Łysakowski nie doczekał jego publikacji. Ostatecznego opracowania dokonali pracownicy Instytutu Bibliograficznego pod kierunkiem J. Kossonogi i w 1956 r. ukazał się pt.: *Słownik dla bibliografii i katalogów w układzie przedmiotowym*.

Drugim zagadnieniem, któremu poświęcał się Łysakowski była bibliografia i bibliologia. Swoje poglądy przedstawił m.in. w pracach: *Badanie czytelnictwa w obrębie nauki o książce* (w: *Badanie czytelnictwa*, 1948), *Polska służba bibliograficzno-dokumentacyjna* (1950), *Określenie bibliografii. Przedmiot, metody i zadania na tle nauki o książce* (1950), *Przedmiot i zadania bibliografii* (w: *Wykłady z dokumentacji naukowo-technicznej*, 1951) oraz *Zagadnienia treści i wartości książki w bibliografii* (1953). Opracował założenia i współtworzył publikowaną w „Dzienniku Wileńskim” bibliografię regionalną okręgu wileńskiego zawierającą dzienną rejestrację książek wydawanych w 4 województwach północno-wschodnich. Przetłumaczył dzieło L.J. Živnego *Bibliografia i bibliologia* uzupełniając je o rozdziały dotyczące polskich i współczesnych zagranicznych teoretyków bibliografii. Pod auspicjami PIK wydał pierwsze roczniki „Bibliografii Bibliografii i Nauki

o Książce” (ukazującej się do dziś pt.: „Bibliografia Bibliografii Polskich”, za sprawą Instytutu Bibliograficznego) oraz „Biuletynu Państwowego Instytutu Książki”.

A. Łysakowski był doskonałym organizatorem. Znajomość warsztatu bibliotekarskiego pozwalała mu na efektywne zarządzanie bibliotekami, którymi kierował. Dbał o rozwój podległych instytucji i ich pracowników. Wprowadził wiele innowacji, przede wszystkim katalogi przedmiotowe implementowane m.in. w Bibliotece Synodu Ewangelicko-Reformowanego w Wilnie, Bibliotekach Uniwersyteckich w Wilnie, Warszawie i Łodzi, jako zwolennik normalizacji prac w bibliotekach polskich – postulował o stworzenie i współredagował instrukcję katalogowania alfabetycznego, doprowadził do ujednoczenia sprawozdań bibliotek naukowych, był autorem wielu artykułów dotyczących normalizacji w bibliotekarstwie oraz bibliografii. Udzielał się aktywnie w Związku Bibliotekarzy Polskich, pełnił funkcję sekretarza (1926–1929), prezesa Koła Wileńskiego (1930–1939) oraz przewodniczącego Rady Związku (1938–1949). Był orędownikiem ustawy bibliotecznej, forsował powstanie sieci bibliotek na terenie całego kraju, dzięki niemu bibliotekarze zostali zaliczeni do kategorii pracowników nauki, dbał o podwyższanie kwalifikacji bibliotekarzy prowadząc szkolenia i kursy.

Bibliografia

- Sadowska J., *Adam Łysakowski (1895–1952)*, [w:] *Adam Łysakowski. Bibliotekarz, bibliograf, bibliolog. Materiały z Sesji Jubileuszowej, Warszawa, 10 września 2002*, Warszawa 2003, s. 9, 11–12 (BN. Prace Instytutu Bibliograficznego nr 39).
- Hleb-Koszańska H., *Adam Łysakowski. Życie i działalność*, „Przegląd Biblioteczny” 1971, z. 1–4, s. 5
- Słownik pracowników książki polskiej*, red. I. Treichel, Warszawa–Łódź 1972.

Dynamika systematycznego wzrostu, nowoczesna przestrzeń intelektu, labirynt znaków, magia zaangażowanych w swoją pracę ludzi z pasją – to tylko kilka haseł, które przychodzą na myśl, kiedy chcemy przywołać nazwę Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego i 70 lat jej historii. Łódź przed dwoma wiekami powstawała z tradycji niejednorodnych, i podobnie powstawał – jako mozaika różnych treści intelektualnych – Uniwersytet Łódzki.

profesor Jarosław Płuciennik

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63, faks (42) 665 58 62

ISBN 978-83-7969-679-6

9 788379 696796